מערכת העולם הזה

השבועון המצויר לאינפורמציה

FRONTPAGE

השבועון האנגלי לאינפורמציה

ASI ES!

השבועון הספרדי לאינפורמציה

רח' גליקסון 8 תל־אביב. מען המברקים: „עולמפרס" ת. ד. 136, טלפון 26785.
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס ישראל בע"מ, ת"א טל. 23204.

העורך הראשי: אורי אבנרי

ראש המערכת: שלום כהן — עורך משנה: דוב איתן

עורך כיתוב: שי לביא — עורך תבנית: סימה אילן

הכתב הראשי: עמנואל פרת — הצלם הראשי: דן ברתע

חברי המערכת: משה בן־אפרים, יחיאל בשן, ניצה גבי, לילי גלילי, רותי ורד, בתי זהבי, יחזקן ורבקה זראי, אוסטר מאוכר, אביבה סטן, עמוס קינן, סילבי קשת, אברהם רפפורט.

עורכי המהדורה האנגלית: ביל מלמן, דניאל שטרן.

הממונה על המהדורה הספרדית: שלמה הררי

הצייר הראשי: שמואל ברתור — עורך דפוס: משה אור

מנהל מבצעים: שלמה אדיר — מנהל מעבדה: דוד מחיין

אין המערכת אחראית עבור תוכן המודעות, מלבד עבור מודעות המתפרסמות תחת הכותרת „דו"ח לצרכן", „דו"ח למתבדר", „דו"ח לנוסע" וכו' המוכנות על־ידי חברי המערכת ונבדקות על־ידם. המדור „דו"ח לבוחר" כולל מודעות מטעם מפלגות וארגונים ציבוריים אשר אין המערכת אחראית לתוכנן ולדעות המובעות בהן, ושאינן משקפות בשום צורה שהיא את דעות המערכת.

מס' 910 ; שנה 18 ; א' בניסן תשט"ו, 24.3.1955 ; המחיר 350 פרוטה.

קורא יקר.

זכורני שבימי המלחמה התרגזנו פחות על חיילי האויב מולנו מאשר על הכתבים הצבאיים מאחורינו. היה זה מקור לא־אכזב של כעס חסר־אונים. הדברים שנכתבו עלינו בעתונים, תאורי הקרבות הדמיוניים, השתפכויות הנפש של יושבי בתי־קפה תל־אביביים, יכלו להוציא מכיליו גם את הטיפוס האדיש ביותר.

לאחרונה קראתי כמה כתבות קרביות, שהזכירו לי תקלה זו. הם לא נכתבו ברצון רע. פשוט קשה לאדם להכניס את עצמו לעורו של החייל הלוחם. אך דומני שזכותו הראשונית של חייל כזה היא שלא יושמו בפיו דברים שהם לזרא לו.

אם לא ייראה הדבר כחוצפה מצדי, הייתי רוצה לתת כמה עצות לכל מי שירצה הגורל להטיל עליו את התפקיד לכתוב על פעולה קרב ועל משתתפיהן. אם זה לא יעזור, הרי לפחות זה לא יזיק.

•

קודם כל, אסור לך לשכוח אף לרגע קט אחד: חוצץ חיץ בינך ובינו, נושא כתבתך.

ישנה עובדה יסודית אחת שאין לשנותה, והיא קובעת את כל מערכת היחסים בינך לבינו. האיש הזה עומד מול פני המוות. לא מוות שעל גבי הנייר, לא סצינה שעל גבי הבמה. מוות, פשוטו כמשמעו. זה הדבר אשר המדינה מטילה אותו עליו.

יתכן וגם אתה היית פעם חייל קרבי. יתכן וגם אתה עמדת פעם באותו מצב. אין זה משנה ולא כלום. העובדה היסודית נשארת: הוא יצא הלילה, ואתה לא. הוא, ולא אתה, ירגיש אותו רגש מוזר בקיבה.

לכן, אל תדבר עליו כבעל יצור שווה לך. אל התיחס אליו כאינטליגנט אל אדם פשוט. אין הוא אדם פשוט. הוא האיש העלול ליהרג.

בכתבך על האיש היוצא לפעולה או החוזר ממנה, נאה לך נימה של הכנעה עצמית. אל תכניס את עצמך בקהלו. שמור על המרחק הראוי. אל תנסה לתאר את רגשותיו, כמו שאתה חושב שהיה צריך להרגיש. אל תכתוב פסוק כמו „...כבר בראשית הערב הרגיש כי לא יחזור..."

•

כלל מספר שניים: החייל אינו שונא.

החייל הוא איש הממלא את תפקידו. כמו כל בעל תפקיד, הוא שמח אם עולה בידו למלא את תפקידו כהלכה.

אולם החייל אינו סאדיסט. להיפך, הוא יודע בכל נימי נפשו שכאשר קורה כיום ליריבו, יכול לקרות מחר לו.

אין הוא מרגיש בהתרוממות רוח כשיריב נופל במטר כדוריו. אין הוא מתלהב כשדם נוטף ממכונית־משא.

קיצורו של דבר: אין הוא צופה בהצגת סרט קאובויים הוליבודי. אתה יכול ליהנות בסרט, כי יודע אתה שהאיש הנהרג לעיניך יקום בעוד כמה דקות, יתרחץ יחליף את בגדיו ויחזור אל אשתו. האיש המהרג בקרב אינו חוזר.

רק אדם חולני מתלהב למראה גופתו של הרוג, ולא חשוב הדבר כלל איפה נולד ההרוג ומה צבע עורו. תיאורים סאדיסטים, חדורי צהלה למותו של היריב, הם לזרא לכל חייל אמיתי. הם מכתימים את שמו ומסלפים את רוחו.

•

דומני שאיש לא יצליח לעולם לתאר קרב אם לא השתתף בו בעצמו. חייב אדם להרגיש את הרגעים לפני היציאה, כשמתלוצצים החברים וליבם כבד בקרבם. את הרגעים בחשכה, כשמצרצרים הצרצרים ועייפות גדולה ונוראה מקהה את החושים. את הרגעים הגדולים בין חיים ומוות, כשעומד האיש לבדו מול הבורא, כשקול הקיום העצמי לוחש לו להוריד את הראש, וקול החובה קורא לו להתרומם ולהתקדם. את הרגעים הארוכים־הארוכים כשהוא נושא גופו של חבר פצוע, כשעייפותו אומרת לו להניחו לנפשו, וכל הגינותו המקובצת מכריחה אותו לשאת בעול.

מי שאינו שותף לחויה זו תוך התהוותה, אל ינסה אפילו לחדור אליה. הוא רק ישים עצמו ללעג. כל אשר הוא יכול לקוות הוא לעזור לחייל לבטא את עצמו, למסור את רגשותיו בלשונו שלו, ולעמוד מן הצד כמו כונת־הקלטה צנועה.

אין שכר לחייל קרבי. כל אשר אנו, היושבים בבית, יכולים לעשות למענו הוא להימנע מלרדת לנפשו.

אורי אבנרי

מכתבים

נישואין או מוות

מרוע לא הלכו משה ברק ואוריה (העולם הזה 909) בדרכם של עשרות זוגות שנמצאו במצב דומה? מדוע לא פתרו את הבעיה על־ידי נסיעה לקפריסין ונישואים אזרחיים שם, מבלי שאיש יתערב?

לילי מזרחי, חולון

לדעת ברק, הבעייה איננה יכולה להיפתר על ידי בריחה, או התחמקות. היא יכולה להיפתר רק על־ידי מאבק.

אני מצרף בזה לירה אחת כתרומה למאבקו של משה ברק. אני מצרף גם את ברכותי: עלה והצלח, משה!

יצחק אשל, תל־אביב

רצוף בזה צ'ק על חמש ל"י כתרומה ל־יועד למען נישואים אזרחיים. אולם מיסרו לוועד שלדעתי אין מקום לשביתתו של משה ברק — לפחות לא כמעשה ראשון. מדוע לא ניסו תחילה אמצעים אחרים? הרי הוצע כבר מזמן שזוג, אשר הצהיר על היותו לא־דתי, יפנה אל בית־הדין העליון ויבקש הכרעה על אופן נישואיו. רק בצורה זו אפשר לערער את יסודות החוק הקיים, בה בשעה שקשה מאד ללחוץ על הכנסת שתשנה את חוקיה תוך שעות מספר.

אולם ברגע בו התחיל משה ברק בצומו, נגמרו החיכוחים. הקרב התחיל — ויש לתמוך בלוחמים. משה ברק, חזק ואמץ!

מיכאל שמשוני, חיפה

הטירוף הנהדר

מכתביהם של אשר ילינצקי מרעננה ושמואל

ק. מירושלים על עודד וונמייסטר ושושנה הר־ציון (העולם הזה 907), מלאים חוצפה! האם הם יקראו גם לאנשי הספינה בת־גלים בשם מטורפים? דבריהם אינם אלא השמצה פרועה, ואלוהים יסלח להם על חילול כבודם של המתים.

גרשון שטרן, קרית־שמונה

מבצע ישמעאל

אינני חושב שפגיעה אישית היא תשובה בויכוח. הקורא קמינסקי (העולם הזה 897) הואיל להגדיר אותי כטיפוס היושב בבתי־קפה ציריכים, מתווכח עם סטודנטים מצריים ואחר כך מחרחר מלחמות. כדי להבהיר את העניין, הריני מוסר פרטים נוספים על אותה פגישה:

החיכוח על יחסי ישראל־ערב, אשר תיארתי במכתבי הקודם (העולם הזה 895) התנהל בבית־הסטודנטים בציריך. בין שלושה סטודנטים ישראליים ושלושה סטודנטים מצריים. כל אחד מאיתנו התווכח עם מצרי אחד ביחידות. הדברים שכתבתי הינם מסקנה משותפת של שלושתנו.

המסקנה המשותפת שלנו מוכיחה כי אנשי הצד השני טענו אותן טענות ותפסו אותן עמדות. אינני מכחיש, כמובן כי יתכן ששלושת המתווכחים המצריים השתייכו לחוג אחד: חוג של מיליטריסטים. אולם אפילו אם הם מיעוט — הרי ברור כי מיעוט זה, ישלוט במצריים בעשרים השנים הבאות.

לכן האשליות של שלום עם הערבים בתנאים הנוכחיים הן מסוכנות מאד. הן עשויות להביא להורדת עירנותנו. אל נשלה את עצמנו שהערבים לא ישובו וין סו להטילנו הימה. הרי המצרים טענו בעת החיכוח: „אפילו אם תסכימו להחזיר את כל הפליטים הערבים, לא נכיר בזכותכם על הארץ ונילחם בכם בכל האמצעים."

חיים שימקין, ציריך, שווייץ

כל הגלגלים יסתובבו

הרשימה על התחבורה בשבת (העולם הזה 908) אינה אלא הסתה מלאת ארס נגד הנוש הדתי... חישבו מעט לפני שאתם כותבים. תארו בדימיונכם העשיר שבוע של שבעה ימי עבודה. תארו לפניכם את העולם בלי שבת, בלי חוק חברתי ראשון זה! הרי נסיעת המכוניות בשבת תביא לפתיחת כל בתי־הקפה ובתי־הקולנוע, שיציגו כל היום ללא הפסק. האמנם אתם רוצים בכך? אם כן, ראויה האדמה שתקיא אתכם מקירבה.

חבר בני־עקיבא, תל־אביב

הטענות בעד הפעלת שרותינו בשבתות (העולם הזה 909) אינן בבחינת חדוש. ברם, נראה לנו כי שאלה זו אינה צריכה לשמש נושא לטענות כלפי אגודתנו, הרי לא הפסקנו כל תחבורה קיימת. נהגנו בענין זה כדבר מובן מאליו ומכח דיני ישראל ומסורתו.

מאידך, אין ביכולתנו לסתור את הנמוקים המשכנעים, מבחינה ציבורית־עממית, בעד הפעלת תחבורת אוטובוסים בכל ימות השבוע בלי יוצא מן הכלל כי למעשה קיימה מעין הכרה רשמית בתחבורת נוסעים בשכר בשבתות.

„דן", שירות ציבורי, תל־אביב

חמישה ציוני־דרך

עלינו להתנגד בכל תוקף להשקפה הפסיבית כי האיבה היהודית־ערבית תחוסל רק כעבור כמה דורות. עלינו לגשת לבעייה חמורה זו לא בספיקות, אלא באמונה עמוקה ורצון טוב.

היסוד לשיפור יחסי היהודים עם הערבים צריך להיות הודאה של כל צד כי התנועה הלאומית של הצד השני הינה גם תנועה אידיאליסטית. התנועה הלאומית, הערבית, המכוונת לאיחוד עמי ערב ושיחרורם מן ההשפעה המערבית, הינה אידיאליסטית ומוצדקת לא פחות מן התנועה הציונית. שתי התנועות יכולות להתקיים בשלום, זו בצד זו.

היסוד השני הוא הכרת שני הצדדים כי המרחב הינו יחידה כלכלית בלתי־ניתנת לחלוקה. אין כל אפשרות לקיים את הכלכלה הישראלית ללא עורף ערבי. ממש כשם שאין אפשרות לפתח את מדינות ערב ללא עזרה טכנית ותעשייתית של ישראל.

היסוד השלישי הוא ההכרה כי אי אפשר להשיג אחדות על־ידי מלחמות. כל מלחמה תהיה איבוד לדעת הן בשביל היהודים והן בשביל הערבים. ללא שלום לא יהיה לשני הצדדים כל עתיד.

ישנם חמישה ציוני־דרך שיאפשרו לישראל להשכין שלום במרחב, ואלה הם:

(א) מתן זכויות מלאות לאזרחים הערבים של ישראל. ממשלת ישראל חייבת לתקן בהתאם את חוק הפקעת הקרקעות וחוק האזרחות, לבטל את המימשל הצבאי, לשחרר את פקדונותיהם המוקפאים של פליטים ערבים, להחזיר לערבים הישראליים את רכושם שהוחרם.

(ב) הסדר כל סכסוכי הגבולות בדרכי שלום והפסקת פעולות התגמול. יחד עם זה חייבים להיפסק גם נאומי ההסתה משני הצדדים.

(ג) רק לאחר שתעבור ישראל את שני־ציוני הדרך הראשונים, יכולה היא לגשת להחזרת הפליטים הערבים, לפחות בחלקם. דבר זה רצוי לא רק מטעמים הומאניטריים, אלא גם מטעמים תועלתיים: ישראל איננה יכולה לגדל תבואה בשביל כל תושביה, ללא עזרת הפלאחים הערבים, אשר מיטיבים להכיר את תכונותיה המיוחדות של אדמת הארץ.

(ד) ירושלים חייבת להישאר הבירה הפוליטית והרוחנית של מדינת ישראל. אולם אסור לממשלה להתעלם מן העובדה כי עיר זו קדושה גם לעולם הנוצרי. על כן אין ברירה אלא לחלק את ירושלים לשני איזורים: ירושלים החדשה תהיה בירת ישראל. איזור מפורז בינלאומי יכלול את המקומות הקדושים לנצרות, ואילו העיר העתיקה תישאר בידי ירדן. הצעה זו הוצעה כבר לפני ארבע שנים על־ידי נארו, נשיא מועצת הנאמנות של או"ם.

(ה) היהודים והערבים חייבים לנקוט במדיניות־חוץ אחידה. כרגע חותרים שני הצדדים זה תחת זה: הערבים ניסו למנוע את הסכם השילומים בין ישראל לגרמניה, והישראלים ניסו להתערב במשא ומתן האנגלי־מצרי בעניין הסואץ ובהתנגשות שפרצה בין ממשלת דמשק לשליטי הרדרוזים. פעולות מסוג זה חייבות להיפסק, אם רוצים שני הצדדים בשלום.

דומה כי חמשת ציוני־הדרך המתוארים לעיל, הינם היחידים שמסוגלים להביא לשלום של קבע. כל אדם השואף לשלום חייב לתמוך בהם. כי אין הם פוגעים בריבונותה וביטחונה של ישראל, או בעתידן של מדינות־ערב.

ד"ר א. ברין, תל־אביב

קיצוץ בלתי־מצוץ

התפלאנו לקרוא בעיתונכם על קיצוץ שנעשה בסרט אורזות־הכרך (העולם הזה 907). אנו מתפלאים שעיתון רציני כשלכם מפרסם דברים שאינם נכונים ושנמצצו מן האצבע. אנו מכחישים בכל תוקף שאנו או הקולנוע עשינו באותו סרט קיצוצים כלשהם.

שמואל אילן, יונייטד ארטיסטס, תל־אביב

משה ואוריה ברק

יופיעו בבירור ציבורי שייערך מטעם עורכי העולם הזה במוצאי שבת זאת, 26.3.55, בשעה 8.00 בערב, בבית־העם, תל־אביב, בהשתתפות

יצחק גרינבאום

יושב־ראש הועדה הציבורית למלחמה בחוק הנישואין והגרושין.

כרטיסים בכניסה לאולם.

לכל אנשי קוצר

כל פקודיו של אריה קוצר מתקופת חי"ש תל־אביב ועד לקרב על הפילבוכס, מוזמנים בזה למיפגש מוקדש לזכרו שיתקיים בבית צבי, רמת שני, 28.3.55, בשעה 20.30, בהשתתפות שמעון אבידן.

מערכת „העולם הזה" גאה להודיע מראש על מאורע עתונאי ראשון במעלה. שליחו המיוחד באירופה, עמוס קינן, השוהה עתה בבריטניה הגדולה, הצליח להתקבל לראיון אצל שניים מגדולי הוגי־הדעות בעלי שם עולמי, שדעתם על היחסים בין מדינת ישראל ועמי ערב הנה בעלת חשיבות מכרעת בעולם ובמרחב.

הגליון הבא של „העולם הזה" יכיל את הרעיונות המלאים של עמוס קינן עם

פרופסור ארנולד טוינבי

גדול ההיסטוריונים החיים, מנהל מחלקת המחקר למכון המלכותי (הבריטי) למאורעות בינלאומיים (צ'טהאם האוז), מחבר „עיונים בהיסטוריה".

פרופסור אלברט חורני

גדול ההיסטוריונים הערבים בימינו, חניכו הגדול של אידיאולוג התנועה הלאומית הערבית ג'ורג' אנטוניוס, מרצה באוניברסיטה של אוקספורד.

בגלוי־לב בלתי־רגיל מסרו שני אישים אלה לעמוס קינן את דעתם על תקומת ישראל וסיכוייה להשתלבות במרחב, ושוחחו עמו על הדרכים המעשיות שעל ישראל ללכת בהן, לדעתם. אלה הם מיסמכים אשר שום ישראלי אינטליגנטי, ההוגה בגורל מדינתו, אינו יכול להרשות לעצמו לפסוח עליהם.